

941
 saattersætter har efterlatt i det andet land og om post- og telegrafforbindelsen mellem landene. Enkelte andre bestemmelser er godtatt av den russiske delegation, men av den norske delegation henvist til avgjørelse av den norske regjering, som endnu ikke har truffet endelig bestemmelse. Dette gjælder blandt andet regler om fritagelse for krigskontributioner og militære rekvisioner, om betingelserne for konfiskation og rekvision av privat eiendom og om beskyttelse av den industrielle, litterære og kunstneriske eiendomsret. Skibsfarten er søkt fremmet og beskyttet ved en række bestemmelser. Det har lyktes at faa national behandling gjensidig for norsk og russisk skibsfart. Undtat er imidlertid kystfarten. Dette vill ikke ha nogen betydning, tvertimot, vi vil gjerne at kystfarten ~~skulle~~ ^{skulde} gjensidig undtas, hvis kystfarten i de to land var ensartet; men for det russiske rikets vedkommende har man noget som kan kaldes for den store kystfart. Her har vi bare den lille kystfart fra sted til sted inden vort eget land, men for det russiske rikets vedkommende er det noget, som kan kaldes den store kystfart, det er farten mellem Östersjöhavnene, Sortehavet, Det hvite hav, ja, til og med mellem det europæiske Rusland og Öst-Asien. Den store kystfart ønsker ogsaa russerne undtæt. Der har vi for vor part maattet kræve ialfeld mestbegunstigelse. Helst vilde vi krævet at den store kystfart var aapen for det norske flag. Vi har tidligere hat trafik ikke mindst fra Rusland paa Wladimirostock, vi har ogsaa tildeels hat fart paa Sortehavet fra Östersjöhavnene, vi har ^{og omvendt} hat fart paa Sortehavet fra Wladimirostock, men det tror jeg nærmest var ved tilladelse; det var den russiske flaae, som da fragtet skibene. Det tør jeg imidlertid ikke paastaa, men sikkert er det, at vi har deltatt i den store kystfart. Nu vill ikke Rusland gi os mestbegunstigelse, og det er det, som er betænkelig, for derved vill England, som er av de land, som har anerkjendt Rusland de jure for 15. februar, ^{Konflikten} kunne faa en ret til den store kystfart, som vill kunne skade vore interesser. Vi kan ikke slutte avtale med noget

land, hvor vi stilles ugunstigere for vor sjøfart end Storbritannien. Storbritannien er vor største konkurrent, en meget loyal konkurrent, men dog vor største konkurrent paa alle have. Vi kan ikke ved en traktat stænges ute fra noget hav, saa det er en uforbikommelig betingelse at det for den store kystfarts vedkommende gis os adgang enten til at drive den eller mestbegunstigelse, slik at intet andet land kan faa ret til at drive den store kystfart. Men dette spørgsmål er endnu ikke løst, ^{hvilke} alle andre spørgsmål vedkommende sjøfarten synes at være ganske gunstig løst.

Hvad dernæst handelsforbindelsen mellem de to lande gaar, saa man erindre, at der er visse vanskeligheder, fordi den russiske handel er monopoliseret. Det gjør, at frihandel som mellem andre land ikke kan etableres; men det har vist sig i vor omsætning med de russiske monopoler, at de drives noksaa forretningsmessig; de er kulante og greie i sine opgjør, og jeg vet ikke, at det har hændt, at det, som Rusland har skyldt os, ikke er blitt betalt. De har været meget fair, eller like fair som hvilket som helst andet land, hvor det gjælder handel. Man har forsøkt at faa en gunstig løsning med disse faktiske forhold for øie, særlig rettigheder for handelsreisende og private handelsrepræsentanter og med en bestemmelse, som skulde sikre en eventuel norsk handelsrepræsentation i Moskva samme handelsrettigheder som den russiske handelsrepræsentation har i Norge. ~~Det russiske forslag~~ Men det er ikke lykkes at faa den russiske delegation med paa disse forslag. Det er ikke lykkes at faa den russiske delegation til at gaa med paa forslagene om rettigheder for handelsreisende og for private handelsrepræsentanter. Den russiske delegation har fremsat motforslag; men ~~de~~ har man fra norsk side ikke godtat, og saken henstaar fremdeles uavgjort for dette spørsmåls vedkommende. Russerne har paa sin side forlangt diplomatiske rettigheder for sine handelsagenter i Norge - eventuelt for et begrænset antal av dem - men den norske delegation har bestemt avslaat at gaa med paa en saadan bestemmelse (som forøvrig allerede er godtat av Italia i traktaten av

943

7de februar jaar). Man har fra norsk side alene villet et diplomatiske rettigheder til chefen for den russiske handels- afdeling av den berørende russiske legation, hvilket den russiske delegation har erklæret for utilstrækkelig. De to dele- gationer er forøvrig kommet overens om bestemmelser angaaende mestbegunstigelse for alt som angaar handelsforbindelserne mellem de to land, derunder ogsaa mestbegunstigelse for told- og utførselsavgifter. Den russiske delegation er desuden gaat med paa en bestemmelse, hvorefter varer som blir indført til eller utført fra Rusland paa norske skibe, ikke skal være undergitt andre eller højere avgifter end om de var transporteret paa russiske skibe.

(Statsminister Mowinckel)

Videre er de to Delegationer kommet overens om en bestemmelse angaaende mestbegunstigelse for transport, mens den norske regjering ennå ikke har tatt endelig standpunkt til delegasjonens forslag til regler om transitt.

Som det vil erindres, anerkjente den norske regjering Sovjetregjeringen de jure ~~blant~~ annet paa betingelse av at der senere skal forhandles om en handels- og sjøfartstraktat bygget paa prinsippet om mestbegunstigelse. Stortinget er av den tidligere utenriksminister gjort bekjent med hvorledes Sovjetregjeringen senere har villet fragaa denne betingelse, som inneholdes i den avtale som er undertegnet av dens herværende representant. Den har nemlig fra den mestbegunstigelse som den tilbyr Norge, villet undta fordelene som den gir land som har anerkjent den de jure før den 15. februar iaar. Russland skulde med andre ord i kraft av traktaten kunne gi gunstigere betingelser til disse land, saaledes for eksempel til England, Tyskland og Italia. Mot dette forsøk paa aa fragaa en overtatt traktatforpliktelse har den norske regjering protestert. Og den norske delegasjon har i Moskva paa det næsteste motsatt sig aa gaa med paa en slik undtagelse, som vilde gjøre mestbegunstigelsen praktisk talt illusorisk for Norge. Dette spørsmaal staar fremdeles uavgjort. Men man burde fra norsk side kunne ha lov til aa tro at Sovjetregjeringen ikke lenger vil fastholde dette standpunkt, som ikke stemmer overens med en traktatforpliktelse den har overtatt. - Ialfall er det min tro~~en~~ at spørsmålet vil kunne løses paa den maate at der blir ~~opprettet~~ opregnet en rekke mestbegunstigelser for vaare interesser, slik at hvis man ikke faar en generell mestbegunstigelse, saa faar man tilstrekkelige ~~xforre~~ ting inn under mestbegunstigelsesklausulen og ^{der}ved gar- dert.

Hvad pomorhandelen angaar, saa har det ikke lykkedes ~~de~~ aa naa til en ordning; men jeg maa si at jeg tror nok det naaes. Russland var villig til aa tillate license for et bestemt kvantum fisk, som først blev satt til 150 000, senere til 500 000 pud; men det var et kvantum som delegasjonen fant for litet. Vi forlangte et minste kvantum av 1 million pud aarlig, og enighet herom er ikke opnaadd.

Imidlertid har vi idag, tror jeg, vedtatt ~~den garanti~~ ^{den på alle} kreditgaranti, og den omfatter 6 000 tons, hvilket er et kvantum som svarer til næsten 400.000 pund, ~~og~~ atter et bevis paa at Russland trenger vaar fisk deroppe. Saa jeg tror nok at med denne avtale, denne garanti- retning i haenden, vil vi kunne overbevise dem om at det kvantum som her er nevnt, er for lavt.

Den russiske delegasjon har erklært sig villig til, uten gjensidighet aa traktatfeste for en tid av 3 aar de nuværende russiske tollsatsar for saltfisk, klippfisk og tørrfisk og for sild samt til aa nedsette tollen for norske kippers til det halve, naar de blir innført til Murmansk. Dessuten gikk den med paa at den reduserte tollsats for "treska" - det er al norsk salt-fisk - ogsaa skal omfatte en rekke andre fiskesorter ved innførsel til havner ved Nordishavet og Hvitahavet. Den norske delegasjon krevet imidlertid at de forannevnte nngjellende tollsatsar for saltet sild, saltfisk, tørrfisk og klippfisk ikke skulde forhøies i traktattiden; dessuten krevet den i traktattiden 90 procent nedslag i tollen for forskjellige fiskekonserver, hvorfor tollen nu er 125 rubler pr. 100 kg. eller helt prohibitiv. Noget endelig resultat med hensyn til disse spørsmaal er ennå ikke opnaad.

Hvad nu endelig fangst og fiske i farvannene nordenfor Russland angaar, Hvitahavsspørsmålet, gikk det norske forslag ut paa at norske undersaatler skal ha rett til fritt aa drive fangst og fiske inntil en avstand av 3 nautiske mil fra kysten, deri innbefattet Karahavet og Hvitahavet inntil linjen Kap Voronov - Kap Sosnovits. Den russiske delegasjon var imidlertid ganske uvillig til aa løse spørsmålet om ~~u~~strekningen av sjöomraadet overensstemmende med det norske forslag. Det fastholdt at det russiske sjöomraade er 12 nautiske mil, og hevdet at Hvitahavet er et russisk innhav. For aa undgaa disse prinsipielle uoverensstemmelser fremsatte den norske delegasjon et subsidiært forslag om konsesjon paa minst 5 aar paa fangst helt inn til kysten mot en lav avgift pr. deltagende nettoregister-ton. Dette forslag blev av den russiske delegasjon oversendt til den russiske konsesjonskommisjon, som ennå ikke har gitt noget svar.

Den norske delegasjon krevet dessuten mestbegunstigelse for

fangst og fiske og for utstrekningen av sjöomraadet i det hele. Den russiske delegasjon vilde imidlertid i denne henseende sondre mellem fangst og fiske, idet den for fangst alene vilde yde samme behandling som ~~ix~~ er eller vil bli innrømmet et tredje land med hensyn til ~~ix~~ fangst. Og hvad fiske angaar, vilde den bare tilsikre mestbegunstigelse forsaavidt angaar de fordelere som maatte tilstaas en tredje stat ved en traktat. Den russiske delegasjon var saaledes blant annet uvillig til aa tilsikre Norge samme territoriale lösning med hensyn til norske skibes fangst, som den maatte tilstaa en tredje stat forsaavidt angaar fiske. Den vilde desuten ha alle regler herom begrenset til aa omfatte nord-russiske farvann. Da den norske delegasjon fant det russiske standpunkt uantagelig, naadde man ikke til nogen lösning av dette spørsmaal.

Som det vil sees, er man allerede kommet et stykke paa vei i forhandlingene; men der staar sandelig meget tilbake. Jeg vil si det er 3 spørsmaal som i disse forhandlinger trenger sig paa som de viktigste, og som maa finne en tilfredsstillende lösning. Det er for sjöfartens vedkommende spørsmålet om den store kystfart, hvor vi maa ha mestbegunstigelse, ~~det~~ er spørsmålet om pomorhandelen, og det er spørsmålet om Hvittehavsfangsten. Kan de tre spørsmaal løses tilfredsstillende, saa er vi meget nærme en gunstig handelsstraktat enn vi er idag. Naar der i Hvittehavet skiller saa sterkt mellem fiske og fangst, saa skyldes det den omstendighet at England driver trassfiske, og der har Rusland maattet gaa med paa at de faar drive helt inntil 3 milsgrensen, ut fra den engelske opfatning. Vi driver ikke fiske, men vi driver fangst, og for fangstens vedkommende har Rusland ikke villet gaa med paa aa innskrenke sin 12 mils grense. De sier at vi skal faa samme fordele som et annet land; men da vi er det eneste land som driver fangst, betyr det litet, og vi kan ikke overføre de fordele som England har for fiskets vedkommende, til vaare fangstinteresser. Som stortinget vil se, er dette et ~~saerlig~~ ^{gaaende ut over} innviklet spørsmaal, og det kan godt være, at til syvende og sist vil den beste lösning være at man tar praktisk og forretningsmessig paa spørsmaalene, faar dem løst midlertidig paa en forretningsmessig og hensiktsmessig maate og lar andre spørsmaal, som vistnok har stor teoretisk betydning, hvile

942

til fordel for de praktiske. Sikker er det at fra norsk side vil forhandlingene bli drevet med full forståelse av stillingens vanskelighet, og det er å håpe at der også fra russisk side blir vist samme velvilje og samme lyst til å nå til et resultat. Men Russland må være opmerksom på at vårt lands stilling i internasjonal forhandling, og hvor det gjelder ~~strategi~~ ^{traktat-}politikk, er så god som hvilkensomhelst stormakts, og vi vil ikke vis å vis Russland bli stillet på et lavere trinn eg behandlet på en annen måte enn de behandler en stormakt. I denne henseende forlanger vi absolutt å bli behandlet på samme måte, og i den henseende vil den norske regjering være meget fast og bestemt.

Sævidt jeg forstod den ærede statsminister, saa nævnte han mulig-
 heten av at der under forhandlingerne med England angående territori-
 algrænsen ^{h. v. a.} kunde melde sig et alternativ, nemlig at Norge kunde aner-
 kjende 3-mils grænsen, mot at England paa sin side anerkjendte at Va-
 rangerfjorden og Vestfjorden skulde være fritat for ~~store~~ ^{en-} en-
 gelske fartøier, det skulde være udelukket at England skulde få be-
 væge sig ^{ind} paa disse fjorde. Jeg vil få lov til at gjøre opmærksom
 paa at ~~hvor~~ en anden meget stor havbugt ~~ogsaa~~ er av uhyre stor
 betydning for fiskerierne i Finnerik, nemlig den havbugt som dannes
 av det ytterste punkt paa Mageröen og Nord ^{kun}. Det er en bedrövelse
 at se hvorledes store engelske trawlere ligger og arbeider indover
 der, kanske ikke saa meget for den ~~store~~ fangst eller ikke alene
 for den fangst som de optar, men ogsaa fordi havbunden der totalt
 ødelægges av trawlerne. Ved det at de kommer plöende ind over den
 bund der, saa skyr fisken fuldstændig disse/omraader. Dette er ^{et} omraa-
 de som nödvendigvis maa fredes helt og holdent for trawling, og jeg
 kan ikke si andet end at det vil komme til at støte paa adskillige
~~motstand~~ motstand, saafremt strækningen fra Nord ^{og} og östover
 til Vardö med de gode havfiskebanker utenfor Berlevaag, utenfor Syl-
 tefjord - ~~set vil støte paa adskillige motstand~~ ~~om~~ de banker som
 ligger ~~utenfor~~ ³ 3-mils grænsen, men indenfor 4-mils grænsen,
 skal kunne stilles frit til disposition for den engelske trawling.
 Det vil komme til at virke meget ødelæggende for fiskeribedriften,
 og jeg tror at det ikke alene er et enstemmig krav fra fiskerne om
 at dette maa hindres, men et krav som den aller væsentligste del av
 fiskeribedriftens mænd slutter sig til. Jeg vil få lov til at benyt-
 te anledningen til at henlede opmærksomheten paa det ønske, det be-
 stente krav som har været stillet fra Finnerik om at straffebestem-
 melserne for ulovlig trawling maa skjærpes. Som man vil erindre, har
 de lokale domstole sat ganske strenge straffe for ulovlig trawling -
 jeg holder mig her kun til den ulovlige trawling. Men Höiesteret
 har desværre set sig nödsaget til at ændre dommene, lette straffene
 for dem som har trawlet ulovlig. Jeg er bekjendt med at der under
 den netop avgsæede regjering har været igang adskillig arbejde for
 at kunne få skjærpet disse ~~bestemte~~ straffebestemmelser. Det har des-

være ikke lykkes at føre dette arbejde frem til noget resultat,
 og det er en stor skuffelse for befolkningen der oppe at Stortinget
 nu skal gaa fra hverandre uten at ha faat behandlet dette vigtige
 spørsmål, og jeg vil saa indtrængende jeg kan, henstille til regje-
 ringen nu at sørge for at skaffe midler til at opretholde de straffe
 som de lokale domstole finder at sætte idømme for ulovlig trawling.
 Jeg kan si at jeg ialfald ikke personlig er nogen elsker av admini-
 strative indgrep, men jeg vil gjøre opmerksom paa at der ved saa
 mange forskjellige anledninger har været grepet ind fra administra-
 tionens side paa ~~de enkelte~~^{mange} områder, og da bør ogsaa ³admini-
³strationen ha en fast haand overfor det ulovlige fiske som foregaar
 i Finnmark, og ikke vanskeliggjøre arbeidet for de lokale domstole,
 de som i første række kjender til hvor skadelige disse forhold er.
 Jeg vil be om at administrationen styrker de lokale myndigheters
 ihærdige arbejde for at hjælpe fiskeribedriften og for at bevare for
 den hvad den har.

U. KONOVA:

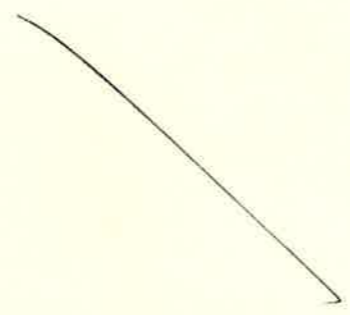
Der blev av den ærede statsminister og udenrigsminister uttalt endel om den forrige statsminister, hr. Berge, og han citerede hans uttalelse paa Skarnes med den kritikk som tildels var ført mot den traktat som var avsluttet med Frankrike. Jeg kan spare mig at gjengi statsministerens uttalelse om hensynet eller referat av hvad statsminister Berge har uttalt, men den ærede statsminister maa forstå, at hr. Berge som ikke var medlem av Stortinget i 1920-1921 - hr. John Ludvig Mowinckel var det heller ikke - staar aldeles frit likeoverfor den traktat som da blev avsluttet. ~~Vi var dengang, den daværende høireregjering og vi andre...~~

2/5/16

951

(H. Konow:) statsminister Joh. Lucw. Mowinkel var det heller ikke, han ~~stær aldeles frit likeoverfor den traktat, som de blev sluttet. Vi var dengang~~ Men daværende höireregjering og vi andre, som fulgte den, vi var i virkeligheden under en tvangssituation. Forbudet var vedtatt i Norge og der maatte forhandles paa grundlag av denne vedtagelse. Men maatte ~~sa~~ ^{med Rindane} paa denne traktat med Frankrige for overhodet at faa traktater. Det var den mildeste, den svakeste. Men det er jo fuldstændig rigtig, hvad statsminister Berge sier, at for enhver, som ~~stær utenfor, som~~ har staet utenfor, som ikke stod i den tvangssituation, hvori Stortingets höire og frisindede venstre dengang stod, er det sandhet. Det er i virkeligheden ~~det~~, som vil bli tilbake av den forbudspolitik, som er fört, den sandhet, som Abraham Berge sa paa Skarnes. Nu synes jeg, at den ærede statsminister maatte forstaa ~~det~~ saerende i den uttalelse likeoverfor höire og frisindede.

Han burde ikke ha sagt dette her, at vi skal öve nogen kontrol ^{med} ~~den~~ ^{skatteminister}, som vi har støttet den hele tid i hans politik mot forbudet. At det for statsminister Mowinkel stiller sig anderledes, han, som har dannet en regjering paa forbudet og derved har bragt vore finanser i den fortvilede stilling, som de nu er i, det forstaar jeg. Men han skulde ikke ha sagt dette, rettet denne ^{tilsyneladende} ~~appel~~ til os; for han visste jo godt, at den vilde vi ikke folge.

952
Dagb. Jund. : Statsministeren kom i sin meddelelse ~~anmeldte~~
~~om~~ Rusland ogsaa ind paa spørgsmålet om de private krav. Det er
vel kjendt, som net i elenheden i hvert fald i en stor del av pressen
kommer ogsaa stadig tilrøds som spørgsmålet om de private krav og hvad
delegationen har gjort med dem og hvad der i det hele tagt kan vindes
for disse. Forholdet var, at delegationen før den reiste til Rusland
hadde dette spørgsmål oppe til drøftelse og at man der efter flere
møters forhandlinger - ikke mindst paa grund af Industriforbundets
repræsentant ~~som ogsaa~~ ogsaa Industriforbundets vegne meddelte, at det
uanskeligt var, at man ikke tok med de private krav, ~~de~~ ~~var~~ ~~der~~ ~~hos~~
en ~~og~~ ~~holdt~~ ~~osaa~~ den forrige regering a jour med, ^{at} at vi ikke vil-
de ta med de private krav, ^{at} det var overensstemmende med disse kred-
itors interesse og ogsaa paa den tid. Vi kunde saa meget tryggere
gjøre det, som vi har mest begrundelse i disse, og hvis England
oppebød en gunstig ordning av de private krav, saa vilde det ogsaa
jura kunne ogsaa og tilpode. Det er svækket til, at disse private
krav ikke blev berørt, ^{for} fordi vi visste, at det var et saart punkt,
som kunde gjøre, at forhandlingerne ogsaa forøvrigt kunde komme til
at bli endnu vanskeligere end de vist sig at vere. Jeg skal ikke
kunne ind paa de forskjellige punkter av forhandlingerne. Hr. stats-
ministeren har pit et referat av disse, som ~~et~~ ~~er~~ ~~alt~~ ~~er~~
heldt ut korrekt. Der skal kun bemærke, at det var overordentlig
tungt og vanskeligt forhandlingerne at drive, og naar vi ikke er kommet
længere i resultatet, ^{med hensyn til} disse hovedspørgsmål, saa er ikke det de nor-
ske forhandlere skyld. Der kan nævne et enkelt eksempel for at
vise, hvorledes russerne kunne forhandle. Russerne forlangte tillat
begjære med eksteritorialitet for alle sine handelssejere og repræ-
sentanter saavel for dem, som var tilknyttet legationen i Kristiania,
som for dem, som var knyttet til delegerationerne oppe i Vardø. ^{Vi} ~~spørge~~, ~~hvad~~ ~~de~~ ~~ville~~ ~~i~~ ~~tilføjelsesfeld~~ ~~ville~~ ~~vi~~ ~~ss.~~ De meddelte,
at de vilde lide anseelse til tillæggelse for os dengang til at ha en
handelsstatistiske i Rusland. Enhver vil forstå, at dette er jo ikke
forhandlinger; ~~det~~ ^{vi} blir jo mere et magtsprog. Men vi kom da fra
dette, ~~at~~ ~~vi~~ fik de likret ~~med~~ det, saa de de opgav disse paastande.

953

Det er mit håb som det er min tro, at det vil gaa saadan, at de efterhånden blir lempeligere og mere imøtekommende og at vi da skal kunne komme til et resultat paa omraader, som er overordentlig vigtige for os. Til at begynde med sa de, at de trængte ikke nogen russebehandling fisk; de skulde selv begynde at fiske, de skulde forsyne hele Murmanskysten og hele kysten bortover til Archangelsk med fisk selv. See bød de os 1 50000 pud- det kunde vi ikke acceptere; de gik op til 300 000 ; der blev de staaende. Det er jo bare en brøkdæl av, hvad de tidligere har kjøbt og av hvad Finmarken producerer av russebehandling fisk. Jeg har det håb og den tro, at de senere vil øke kvantummet. Da vi var derborte, saa trængte de ~~det ikke~~ ^{fisk} ; de skulde ikke kjøbe fisk. For 8 dage siden kom der telegram om, at de vilde ha indpaa 400 000 pud- det er indpaa 6 000 tons, 6 millioner kg. - det er altsaa mere end deres forslag til overenskomst gaar ut paa. Jeg nævner dette for at si, at alt er paa et foreløbigt standpunkt ~~og~~ ^{og} jeg vil haabe, at det vil lykkes os at faa de russiske forhandlinger over ~~det~~ ^{hit} til høsten. Vi understreket det saa enerisk som vi kunde. De sa, at de vilde fjerne imøtekommende; men paa den anden side maatte vi ogsaa være fortrolige med, at det kunde være mulig for, at forhandlingerne ogsaa vilde bli ført i Moskve Imidlertid har jeg det håb og den tro, at vi skal faa forhandlingene over her til Norge, hvad der paa mange maater vilde være det bedste for os - for ikke at tale om, at det vilde være det billigs

for statskassen
 Statsminister
 H. Mowinkel nævnte angaaende eventuelle forhand-

linger med England spørgsmålet om 3-milsgrænsen, og jeg forstod heri derhen, at han i virkeligheden var en tilhænger, en ven av, at man nu kom til ordnede forhold og at man fik gennemført 3-milsgrænsen saa at si uten undtagelse, - der var rigtignok nævnt nogen undtagelse før fiskebænkene deroppe. ^{Med hensyn til} ~~det~~ ^{det} vil jeg si, ~~saa har~~ ^{med hensyn til} ~~Buggej~~ at jeg er helt ut enig i, at man ikke faa undtet fiskehavet fra Nordkyn eller Honningsvaag Østover bort til Verås, saa at territorialgrænsen der sættes som nu til 4 mil, saa vil jeg advare paa det bestemteste mot, at man indlæter sig paa forhandling om 3-milsgrænse paa den

954
ne kyststrækning. For det er paa denne strækning og ikke mindst paa
strækningen fra Berlevaag til Vardö, ~~hvor~~^{ad} de engelske trawlere ofte
mørkets frembrudd om høsten er en plæge av de store.

18

955

(~~Indt~~) De har bdelagt mange fiskerier for os og de har drevet sin

trafik ifjor vinter paa saa skandaløs maate, at ikke mindre end 12 av dem blev opbragt. Man kan regne med, at det var kanske et par hundrede, som har drevet fangst der. Skal det fortætte paa den maate, bli det til ubodelig skade for vore fiskerier der. Vi kan ikke slippe dem ind til 3 - miles grænsen. For der ligger fiskebanker paa rad der, hvor de med stor held og ~~h~~ utbytte kan drive sin fangst. Naar disse mennesker blir grepet paa fersk gjerning; saa fores de av "Heimdals" eller et andet opsynsskib til Vardø. ^{De aflyttede kon dante} Ved fæstet var oplagt og meddomsretten, hvor der sitter kyndige folk, baade formanden i retten og med dommerne. ~~Skibet~~ skibet til at konfiskeres, men saa ophævet hdiesteret dommen. Den syntes den var for haard. Der fremkom omstændigheder efternaa, som gjorde at man syntes å man kunde bli staaende ved ~~konfiskation~~ en mulkt av 5 000 kroner. Med den kurs som engelske pund da hadde, smilte kapteinen og betalte det som en drikkeskilling og drog trøstig og glad videre, ~~er den ene~~ Kapteinen, som fik mulkt, blev grepet 3 uker efter. Han hadde været i England og git fra sig lasten og kom igjen op igjen. Han gik ind paa de samme grunder og blev grepet paa nyt. Det ervaas ^{na} skandaløs trafik, og den er l øket saa betydelig i de sidste aar, at hvis der ikke frøhorsk side gripes overmaade skarpt ind, saa er jeg ræd for den utvikling vi da paa imøte for vore fiskerier deroppe. Et led i dette er et forslag, som ligger nu fuldt utredet fra regjeringens, som sætter ganske anderledes strenge straffebestemmelser for dette skandalfiske; og jeg vil bede regjeringen saa instrængende jeg kan, at dette forslag vil bli behandlet og fremlagt for det nye storting like efterat det er traadt sammen, fordi det vil da allikevel kunne gjøre stor nytte, idet der drives ~~æ~~ adskillig trawlfiske i maanederne januar, februar og mars. Naar det saa blir lysere, forsvinder trawlerne. Jeg vil ogsaa tilføie, at med hensyn til spørmaalet om 3-og 4-mils grænsen saa er det paa det rene-og det er ogsaa bekjendt i utenriksdepartementet at den engelske regjering har git samtlige sine trawleskipnere en skerp instruks nu i det sidste om at de skal holde sig utenfor 4-mils grænsen, og føiet til, at hvis de gripes indenfor 4-milsgrænsen i at trawle ulovlig, maa de gjøre regning med at miste sit certifikat for kortere eller længere tid. Der er allerede et par skipnere som er kommet ind under den

952 ~~MM~~

under den forføining. Det viser, at England vil respektere—
 i ethvert ^{led} der paalegt sine skippere at respektere 4-milsgrensen, og
 jeg vil likeoverfor den fangst deroppe være yderst betænkelig ved at
 kunne være med paa 3-mils grænsen i sin almindelighed, hvis ikke disse
 store strækninger, hvor der trævles direkte blir undtæt i en fremtidig
 overenskomst.

✓

Præsidenten: Præsidenten vil foreslå, at tiden for de talere, som herefter tegner sig indskrænkes til 5 minutter.

Voterings:

Præsidentens forslag bifaldtes enstemmig.

958

Inndehus: Eg vil sameleis som hr. Lund faa segja, at eg trur, ein maa vera varsam yverfor det engelske kravetum 3- milsgrensa. Det er das ikkje berre for Finnmark det hev interesse. Det hev si interesse for kysten utanfyrre Finnmark, og naar England og dei andre til dessar hev maatta finna seg i aa respektera 4- milsgrensa, so meiner eg, at det vil vera vaagsamt for oss, um me firer i denne sak. Eg hev det same inntrykket som hr. Lund, og eg hev fyrr fenge det inntrykket av hr. Mowinkel, at han meinte, det vâlde vera til bate for oss aa fira yverfor England. Eg vil so godt, eg kann, atvaara mot aa sjaa denne sak paa den maaten. Eg trur, der er so store norske interessor der, at ein skal vera felande varsam, dubbelt varsam, fyrr ein gjeng avstað og firer her.

959 Statminister ~~Joh. Ludv. Mowinkel~~: Hr. Konow maa ha misfor-

staat mig, siden han tok saa paa vei. Det jeg bad hoire og frisindede om var, at de sørget for, at deres statsminister holdt sig til sandheten, naar han agterte, og hr. Konows navn er selv saa nøie knyttet til Skarnæs, at han har en vis interesse ~~for~~^{der}, at Skarnæsnavnet blir holdt i agt og ære og ikke misbrukt paa den maate som nu ~~er~~^{var} tilfældet.

Madson: Jeg synes at der ikke er nogen grund til at hemmeligholde et opgjør mellem hr. Mowinkel og hr. Berge. Jeg synes netop, det skulde være grund for stortinget til at gjøre ~~sædvan~~ som de gjør i Frankrike ved visse anledninger, at alle taler blir slaat op paa ~~alle~~ kirkedørene. ~~Mr.~~ Mowinkels uttalelser angaaende hr. ~~Herstein~~ Berges indlæg paa Skarnes blev slaat op rundt om i hele landet, det tror jeg vilde være forfriskende og ~~at~~ mange vilde sette stor pris paa ~~det. at faa se dem.~~ Nu med hensyn til spørsmålet om forhandlingerne med Rusland saa glæder det mig, hvad statsministeren ^{nu} uttalte, at vor anerkjendelse av Rusland kom efter hans mening ~~nu~~ litt for sent - om ikke mere end en uke for sent - det var hr. Mowinkels uttalelse. Jeg vil gjøre opmerksom paa at i december ifjor fremsatte jeg en interpellation om det spørsmål. Den blev ikke behandlet, fordi utenriksministeren vilde ikke besvare interpellationen. Han sa, at der arbeidedes underhånden med saken men han vilde ikke besvare den, og saa blev interpellationen tat tilbake, idet jeg fremholdt - det var den 15de december - at det var min hensigt at fremsætte den paanytt ved det nye stortings sammentræden. Stortinget skulde netop træde fra hinanden den 15de december ifjor, og jeg fremholdt da bl. a. : "Jeg ~~haaber~~ gaar ut fra, at saken ~~fr~~ fremmes ved denne kortvarige utsættelse, idet jeg har grund til at tro, at den ærede utenriksminister i mellomtiden vil arbeide med den sak som interpellationen berører. Jeg vil tilføie, at det jo er meget sandsynlig, at der i nær fremtid vil bli dannet en ny regjering i England, som stiller sig velvillig overfor en de jure anerkjendelse av Rusland. Derfor maa det alvorlig understrekes, at for Norges vedkommende er nu det psykologiske og aktuelle öieblik inde for en de jure anerkjendelse av Rusland."

961
p/sv
(Mortensen) Derfor maa det alvorlig underrettes, at for Norges vedkommende er nu det psykologiske KIKKIK og aktuelle öieblik inde for en de jure anerkjendelse af Rusland. Regjeringen er vel opmærksom herpaa og maa derfor ikke stille sig slik, at betydelige norske interesser blir skadelidende paa grund av altfør langsomt arbejdstempo i denne sak." En maaned senere blev den engelske arbejderregjering dannet. Det var i januar. En uke før den regjering blev dannet, fremsatte jeg min interpellation om Rusland paa ny /og hadde gjentagne konferencer med utenriksminister Michelet og med chefen for den russiske handelsdelegation, og hr. Michelet var opmærksom paa, at de fordele, vi kunde ha faat i januar ved en de jure anerkjendelse, vilde vi ikke kunne opnaa ved en anerkjendelse i februar. Han var opmærksom paa, at betingelserne blev forværret tre ganger i løpet av 14 dager. Allikevel gik det saa langsomt, at vigtige norske interesser blev virkelig skadelidende. Det tror jeg forresten, alle er klar over, som har fulgt litt med i disse spørsmål; men jeg vil sige for fremtiden - angaaende den forhandling med Rusland, som nu paa gaar - at man maa være opmærksom paa, hvilke fordele England har opnaadd ved den nu avsluttede overenskomst. Det fremgaar jo av borgerpressen, at det hele er luft og ingenting; men vi vet jo, at borgerpressen gjennemgaende redigeres av de mindst intelligente mennesker i landet, og vi skal derfor ikke lægge saa særlig vekt paa, hvad denne presse skriver om slike saker, som de, i almindelighet ikke har spor forstand paa og ikke har nogen indsigt i. Jeg ef ganske overbevist om, at hvis den engelske regjering har avsluttet en overenskomst, har den ikke gjort det gratis. Det vilde stride mot ethvert princip - kunde jeg sige - i det borgerlige samfund. Der er opnaadd fordele, og jeg vil henstille til den norske regjering at undersøke det spørsmål og forsøke at faa nogenlunde lignende betingelser og avslutte overenskomst saa snart som det er mulig med Rusland. Jeg for min del tror ikke, naar der nu er tale om en praktisk

962

handels- og sjøfartstraktat med Rusland, at der er meget at vinde, eller at der er noget at vinde ved, at man venter og lar tiden gaa. ~~og lar tiden gaa.~~ Jeg tror, det strider mot erfaringen i disse spørsmål, og jo hurtigere man handler og ~~optræder~~, desto fordelagtigere vil ^{handelen} det bli, set ut fra de norske interessers synspunkt.

963

O.C. MULLER : Jeg tror, at Stortinget er stats- og utenriksministeren taknemmelig for den utenrikspolitiske oversigt, som han skulde gi i dette møte; men jeg tror ikke, Stortinget har nogen grund til at være statsministeren taknemmelig for, at han benytter vor sidste ~~ti~~ og kostbare tid, da alle ønsker at komme hjem, til et indby til en partipolitisk opvask i Stortinget. Det kunde utenriksministeren ha spert sig. I det hele tat, her i Stortinget at komme med et utfald bygget paa et avisreferat av et foredrag, som er holdt, et foredrag som de fleste av os ikke har seet referatet av - jeg har ikke set referatet - at benytte det under en saadan redegjørelse forekommer mig at være noget ekstraordinært. Det er mulig, at statsministeren ^{Berge} har husket feil, hvem det var som avsluttet denne traktat; men da synes jeg, at det eneste rigtige var, at hr. Mowinckel oplyste om det offentlig, saa statsminister Berge fik anledning til at berigtige det. Vi har da ikke noget her i Stortinget ^{hvor man kan} gjøre med, hvad Abraham Berge siger eller ikke. Han er en Stortinget utenforstaende person i dette öieblik. Jeg vil forresten sige, at jeg er enig med hr. Konow i, at det var en tvangssituation dengang. Jeg tror, allesammen er klar over, at det var en for vort land lite tilfredsstillende traktat i og for sig selv, den traktat paa 400.000 liter brændevin, som vi ikke hadde bruk for fuldt ut. Jeg tror, det var det, og jeg tror, at om vi hadde gjort en ny traktat paa de samme ~~vilkær~~ eller lignende vilkær med Spanien, vilde vi idæg været i en lignende kjedelig situation, en situation som den midlertidige traktat heldigvis fritok os for. Og jeg vil sige, at naar forhandlingerne med Spanien ikke er ført et skridt videre, kan jeg meget vel forstaa det. De er blit skuffet i sin utførsel av vin til Norge. At de da skulde ha nogen interesse av nu baktefter at gi ekstra inddømmelser, efterat de har set, at deres salg er blit et minimum, det er ^{naturlig} ganske forklarlig, set fra et spansk synspunkt, at de ikke har, og jeg er enig i statsministerens

964

konklusion, at det eneste rigtige er at lade det være med den midlertidige traktat. Jeg tror, at den er efter omstændighederne en saa gunstig, som vi kan faa den. Jeg tror forresten - naar jeg er kommet ind paa det forhold - at Vinmonopolets forhold ikke mindst til den private indførsel, salg af vin til norske private kjøpere, har bragt med sig mange skurringer og mange rivninger, som kunde ha været undgaet. Siden jeg har ordet, har jeg i denne forbindelse interesse av at spørge utenriksministeren - eller kanske det helst ma være socialministeren - hvordan den traktat med Frankrike nu stiller sig. Hved har vi lagret idag av den skotske kontingent paa 400.000 liter brændevin? Er det lagret her i landet eller i Frankrike? Hvormeget er det, som er udiskonert, og hvormeget vokser de lagre med pr. aar? Naar jeg har faat den oplysning, tænker jeg, det vil være nogenlunde klart, at den traktat var en for Norge lite tilfredsstillende traktat, ~~netop~~ ^{især} fordi den er fremtungen av forbudslovgivningen.

965

PRÆSIDIENTEN : De efterfølgende talere har indtil 5 minutter.

966

W. KONOW : Jeg vil nödig fornærme statsministeren; men han staar jo paa sit partis vegne som den, som har dannet denne regjering for at ^{Sjennemføre} ~~KINDIKKA~~/forbudet, og jeg kommer ikke fra, at det, som Abraham Berge har uttalt paa Skarnæs - jeg har læst det referat, og det er höist sandsynlig, at han har sagt de ord - det er efter min mening den rene sandhet. For eftertiden, naar man læser historien, vil det bli staaende ~~KÅJÅM~~ som sandheten, det som Berge sa paa Skarnæs, likesom det blev sandheten ogsaa det som jeg sa paa Skarnæs i sin tid.

967

FÖNDR : Nu er det opgjør mellem höire og venstre angaaende den franske traktat. Vi, som stemte mot, og som ^{har} arbeidet imot, kan da være glade over, at vi indtok det standpunkt, vi skjorde. Vi har nu bare at være tilskuere og tilhørere til opgjøret mellem de to partier, som vistnok maa dele ansvaret for den samme traktat. Imidlertid var det ikke det, jeg forlangte ordet for. Det var et mindre spørsmaal storpolitisk set, men et stort spørsmaal, naar det gjælder en næringsvei som fiskerierne, ~~XXXXXXXX~~ især fiskerierne i Nordnorge.

968
 (Ponder)

Nær det nu gaaes til oprettelse av en ny traktat med Rusland, saa bør regjeringen være opmerksom paa at vi opnaar ~~den største mulige toldfrihet~~, helst hel toldfrihet men i all fald den størst mulige lettelse i toldpaaleggene fra Ruslands side. Det er talt om pomorhandelen; jeg tror ikke at pomorhandelen kommer op som den var før, saaledes at russiske pomorskippere fra Murmansk kommer til Finnmark og kjøper fisk i større utstrekning. Jeg tror at den handel kommer til at føres anderledes. Det vil altså si at Rusland kjøper russebehandlet fisk fra Finnmark, og da gjelder det for dem som skal faa istand traktaten - først og fremst for utenriksministeren - at være opmerksom paa dette forhold og forsøke om mulig at faa ind i traktaten bestemmelser om at norske skipper, norske fiskere, norske kjøpere, kan faa indføre helst hvadsomhelst, ~~saad~~ ^{altså} de kan levere, men i ethvert fald det størst mulige kvantum av russebehandlet fisk til Nord-Rusland, ikke bare til Murmansk men ogsaa til Ardgangel. Jeg tror det var en feil, naar det ikke blev tat med i den første traktat, ^{altså} at den daværende toldfrihet ikke blev slaat fast i den midlertidige traktat. Man var vel uopmerksom paa at russerne kunde komme til at forandre sig- naler. Den gang var det ingen told paa varer indført til Rusland fra nogen kant.

Hr. Madsen ba om at denne sak maatte bli paaskyndet; jeg slutter mig til hr. Madsen her, og jeg er forresten ikke i tvil om at den vil bli paaskyndet, for den ros vil jeg gi den nuværende utenriksminister fra hans funksjon som utenriksminister for et aars tid siden, at han er snar og handler resolut. Jeg gaar ut fra at vi ikke blir sviktet i den tillitt, vi her har til utenriksminister Mowinckel.